

Opava 30.12.2013
čj. SRS 068638/2013

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82 Opava

**Zpráva č. 20 oblastního odboru OPAVA
o výskytu škodlivých organismů a poruch
za období od 28.10.–31.12.2013**

1. Počasí

Listopad byl typický značným nedostatkem srážek a teplotami výrazně nad dlouhodobým průměrem. Protože vysychání pozemků je v tomto období již pomalé, rostliny nedostatkem vláhy netrpěly. Většinou bylo oblačno až zataženo, vyjasnilo se jen občas. Srážky byly jen občasné a slabé, napršelo kolem 60 % normálu. První slabé sněžení přišlo i do nižších poloh až 26.11. Odpolední maximální teploty byly zpočátku ještě velmi příjemné, mezi 10 až 15 °C, ojediněle i nepatrně více. Přibližně od druhé dekády maxima klesla na 5 až 10 °C, chladněji bylo jen výjimečně. Pokud se vyskytly ranní mrazy, byly jen občasné a slabé. Nejnižší teploty byly zaznamenány 27. a 28.11., a to do -5 °C.

Prosinec byl rovněž dosti teplý a suchý. Teploty byly zpočátku poměrně vyrovnané, ráno 2 až -5 °C, odpoledne 1 až 6 °C. Vánoční svátky byly ale nebývale teplé. Velmi silný a teplý jižní vítr způsobil, že na řadě míst byly překročeny maximální teplotní rekordy. Místy teploty překračovaly 13 °C. Koncem měsíce se teploty postupně snižovaly přibližně na hodnoty, které byly začátkem prosince. Srážky opět jen občasné, slabé, dešťové i sněhové. Oblačnost byla proměnlivá, často se objevovala inverze.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Při dostatku tepla i vláhy jsou i pozdě zaseté ozimy většinou vzrůstově a vývojově vyrovnané. Naopak velkou část porostů ozimých řepků můžeme hodnotit jako přerostlou, a to mnohdy i po aplikaci morforegulatorů. Ze škodlivých organismů jsou aktuální zejména výskyty hraboše polního. Zaplevelení zatím nečiní problémy.

OBILNINY

Ze všech okresů jsou hlášeny většinou rovnoměrně vzešlé a vyrovnané porosty zasetých obilnin v optimální růstové fázi. Porosty řidší, méně vyrovnané, jsou pouze ojedinělé. Fyziologické žloutnutí porostů, způsobené pravděpodobně dočasným zamokřením nebo utužením půdy, se objevuje jen velmi omezeně, častěji u ozimých ječmenů. Zatímco v září byly na výdrolech obilnin ojediněle zaznamenány i střední až silné výskyty kříška polního, na zasetých ozimech jsme již škodlivé výskyty nezaznamenali. Také výskyty virových zakrslostí byly ověřeny jen výjimečně.

PŠENICE OZIMÁ (RF 13–24 BBCH, třetí list rozvinutý až čtvrtá odnož viditelná)

Porosty jsou v dobrém zdravotním stavu, vzrůstově i vývojově vyrovnané.

Výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** jsou většinou slabé, jen na Prostějovsku (Čehovice, Hrubčice, Ivaň, Klopotovice, Kostelec na Hané, Kralice na Hané, Myslejovice, Němčice nad Hanou, Štětovice, Určice, Výšovice, Žešov) až střední a silné, jinde pouze s ohnisky na okrajích pozemků. Porosty se středními a silnými výskyty byly ošetřeny rodenticidy.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením desetkrát.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na podzim zjistí více než 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

Silný výskyt **krčka obecného (*Talpa europaea*)** zaznamenali v porostu ozimé pšenice v katastru Postřelmov na Šumpersku.

JEČMEN OZIMÝ (17–24 BBCH, sedmý list rozvinutý až čtvrtá odnož viditelná)

Porosty jsou rovnoměrně vzešlé a vyrovnané, vesměs ve velmi dobrém zdravotním stavu.

Lokální poškození porostu po aplikaci herbicidů bylo pozorováno v okrese Karviná (Dětmarovice).

Příznaky virových zakrslostí se vyskytují jen vzácně. Jediný laboratorně ověřený výskyt **virové žluté zakrslosti ječmene (*Barley yellow dwarf virus – BYDV*)** zaznamenali v porostu ozimého ječmene na Prostějovsku (Přemyslovice).

Výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** jsou slabé, pouze v okrese Prostějov (Přemyslovice) lokálně střední až silné.

Monitoring a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

Relativně teplé počasí a přiměřená zásoba půdní vláhy příznivě přispěly ke zdárnému vzcházení zasetých ozimých řepok. Jejich porosty jsou většinou vzrůstově i vývojově vyrovnané, jen výjimečně mezerovité nebo nevyrovnané, často však přerostlé, a to mnohdy i po aplikaci morforegulatorů. Byly zaznamenány pouze velmi slabé nebo nulové výskyty dospělců i vajíček mšice zelné.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 11–19 BBCH, první pravý list až 6–9 a více listů vyvinuto)

Střední výskyty příznaků **fomového černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*)** na listech byly zaznamenány v okresech Frýdek-Místek (Skalice) a Karviná (Nový Bohumín).

Ve fázi přizemní listové růžice (15–26 BBCH) se při úhlopříčném průchodu porostem na 10 místech prohlíží vždy 2 za sebou rostoucí rostliny. Z každé rostliny se hodnotí 2 listy (přednostně se vybírají listy s příznaky napadení).

Za škodlivé se považuje napadení při indexu napadení 5 a více %.

Střední až silné výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byly zaznamenány v okrese Opava (Oldřšov) a na řadě lokalit v okrese Prostějov (Bedihošť, Biskupice, Bousín, Čehovice, Čehovice, Domamyslice, Držovice na Moravě, Dřevnovice, Hluchov, Hradčany, Hrubčice, Kelčice, Klenovice na Hané, Klopotovice, Kostelec na Hané, Koválovice, Krakovec, Kralice na Hané, Laškov, Mořice na Hané, Nezamyslice nad Hanou, Němčice nad Hanou, Nová Dědina, Olšany u Prostějova, Ochoz u Konice, Oplocany, Osíčany, Pavlovice u Kojetína, Pěnčín, Pivín, Poličky, Prostějov, Přemyslovice, Služín, Stichovice, Tištín, Určice, Víceměřice, Vitčice, Vítovice, Vrahovice, Vrchoslavice, Vřesovice, Výšovice, Žešov).

Monitoring a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

Střední zaplevelení **penízem rolním (*Thlapsi arvense*)** zaznamenali v okrese Jeseník (Skorošice).

OKOPANINY

ŘEPA (RF 00 BBCH)

Podle osazení brslenů zimními vajíčky platí pro lokality Skřečůň v okrese Karviná a Litovel v okrese Olomouc prognóza středního výskytu **mšice makové (*Aphis fabae*)**. Vzhledem k dynamice vývoje mšic a značné závislosti na průběhu počasí je potřebné populace sledovat zejména v jarním období a prognózu podle osazení zimních hostitelů vajíčky mšic brát pouze jako orientační.

Pro osazení brslenů zimními vajíčky mšice makové se zjišťuje

a) celkový počet brslenů na lokalitě

b) z toho počet neosazených (do 5 vajíček kolem 1 pupenu)

c) z toho počet osazených (nad 5 vajíček kolem 1 pupenu a další vajíčka na kůře větvíček)

Brsleny s méně než 5 vajíčky na 1 keř se považují za neosazené. Prognóza slabého výskytu platí pro lokality s méně než 40 % osazených brslenů, středního výskytu s 40–60 % osazených brslenů a při osazení více než 60 % brslenů lze očekávat silný výskyt.

Ošetření se signalizuje u semenaček při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

PÍCNINY

Ve víceletých pícninách byly střední výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** pozorovány v okresech Nový Jičín (Kunín) a Olomouc (Senice na Hané), střední až silné na větším počtu katastrů v okrese Prostějov (Držovice, Dřínov, Ivaň, Kralice na Hané, Ochoz u Konice, Pavlovice u Kojetína, Tvorovice, Uhřetice, Vítčice, Vrahovice). Na trvalých travních porostech byl ohniskový střední výskyt zaznamenán v okrese Jeseník (Písečná, Vidnava).

Monitoring viz pšenice ozimá.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí více než 50, v létě více než 300 a na podzim více než 1000 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

Na některých pozemcích na Prostějovsku jsou také nory **křečka polního (*Cricetus cricetus*)**.

Pozor, jedná se o druh v České republice chráněný zákonem!

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 00 BBCH, zimní dormance, pupeny uzavřeny a kryty šupinami)

Střední až silné výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byly pozorovány v ovocných sadech v okrese Olomouc (Vilémov) a Prostějov (Dětkovice, Vranovice).

Monitoring viz pšenice ozimá.

Ošetření se provede, pokud se na jaře zjistí více než 50 a na podzim než 400 užívaných východů z nor na 1 ha.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek